

**СИНДИКАТ РАДНИКА У ПРОСВЕТИ
СРБИЈЕ**

СРП

**БЕОГРАД, Дечанска 14/5; тел/факс: 011/3236-259, 025/420-093
E-mail: sob@beograd.com, sindiso@sbb.rs**

НЕИСКОРИШЋЕНА (ДРУГА) ШАНСА

Већ раније смо Вас обавештавали о потреби да се школе преоријентишу на пројектно финансирање, тим пре што се број ученика у школама континуирано смањује, а неумитно приближава и циљна **2014.** година у којој је Законом утврђено финансирање по броју ученика. Стога је пројекат Министарства просвете „Друга шанса“ био шанса за основне и средње школе да на алтернативном тржишту образовања одраслих зараде новац и обезбеде посао за део запослених који, хтели-не хтели, остају сваке године без дела норме и долазе у позицију да се нађу на листама за преузимање, а неки и да постану вишкови. Стога и чуди релативно мали одзив школа, првенствено основних, пошто је добро позната и чињеница да је у нашој земљи чак милион и по одраслих без завршене основне школе, а од **700.000** службено незапослених, велика већина је без икакве квалификације.

За разлику од школа које имају најбоље предиспозиције да се укључе у овај друштвено користан посао, који може и да умањи велик број главобоља запослених и управа у кућама знања, школе су, зачудо, остале инертне, и даље углавном очекују буџетски новац, иако је свима јасно да је овог новца све мање, али и да га неће ни бити више, јер из буџетских пројекција за наредне године се види да ће држава издвајати све мање „друштвеног колача“ за школе и запослене у школама. Стога чуди да школе прихватају да добар део овог колача одлази различитим агенцијама и институцијама за подучавање, којих, примера ради, само у Београду има око **1.000** и на велик број различитих радничких (отворених) универзитета који су преживели транзицију и који се, за разлику од школа, добро сналазе на алтернативном тржишту образовања.

У сваком случају, основне школе које су ушле у пројекат „Друга шанса“ почеле су ових дана упис одраслих, без основне школе, а настава ће да крене у тих **40** основних школа од септембра ове године и њоме ће бити обухваћено више од **3.000** одраслих грађана, што је свакако „кап у мору“ енормног броја одраслих, а нешколованих грађана. Највећи број потенцијалних полазника евидентиран је у Товаришеву и по томе је месна основна школа „Милета Протић“ позитиван пример како може помоћи да се неписменост смањи, а да школа упосли сопствене капацитете.

Настава у оквиру „Друге шансе“ се организује у три једногодишња циклуса, а будући полазници се уписују сходно претходно завршеном нивоу образовања. Конкретно, особе које су завршиле **4** разреда ОШ уписују се у други циклус – **5.** и **6.** разред, а лица која су завршила **6** разреда ОШ уписују се у трећи циклус (**7.** и **8.** разред), при чему лица која уписују **3** циклус истовремено у оквиру овог циклуса похађају и програм обуке за неко занимање. Пројекат „Друга шанса“ биће реализован до септембра **2013.** године за кад је предвиђен крај овог огледног периода, након чега се очекује да функционално основно образовање за одрасле

постане саставни део образовног система у Републици. Одрасли који окончају на овај начин обавезно основно образовање, на тај начин ће стећи диплому основног образовања и сертификат о стручној оспособљености за један од **36** послова из номенклатуре Националне службе за запошљавање. Ово је посебно важно, пошто је забележено да су основним образовањем одраслих у одређеним установама одрасли стицали одређене сертификате и дипломе које им нису биле признате, а неки нису ни добили адекватну диплому, односно сертификат.

Стога и наш Синдикат подржава напоре државе да уведе реда у овај, досад занемарени део образовања, који свакако још задуго има шансу да живи, пошто је Србија земља са енормно малим бројем средњошколаца и катастрофално малим бројем високо образованих грађана, чиме сама себи одузима шансу да дође до убрзаног развоја, што су учиниле многе земље у пракси – улагањем у образовање, описмењавањем, пружањем шансе за стицање стручних знања и вештина, врло брзо су превазишле јаз између неразвијених и средње развијених земаља, са трендом прикључка оним развијеним. Управо зато, док се различите организације и институције споре у оценама које се крећу од позитивних и задовољавајућих до оних које Предлогу Закона дају потпуно негативну оцену, нећемо претерано замерати поступку доношења Закона о основном образовању одраслих, који је без неке превелике јавне расправе упућен у скупштинску процедуру и за који се очекује да буде већ у јуну на дневном реду Парламента. Ипак поменимо да најгласније замерке долазе из Националног савета за стручно образовање и образовање одраслих и то из дела послодаваца, који Закону замерају да је лоша копија португалског Закона, који је и сам по доношењу мењан чак **3** пута и који предлажу да се наше просветне и друге власти угледају на неке нама сличне (!!!) земље у транзицији са сличном образовном традицијом. И поред уочених недостатака, о неопходности доношења Закона говори и чињеница да је Србија (уз БиХ) једина земља у Европи која нема овакав закон.

У сваком случају је било потребно увести јединствену евиденцију установа и институција које се баве образовањем одраслих, пошто, међу оних пар хиљада који то раде, постоји и врло велик број оних који се овим послом баве „на црно“. Тако бележимо, примера ради, да је свега **10%** одраслих у протеклих **10**-ак година прошло кроз средње стручне школе које свакако очекује нова мрежа и рационализација, а чак **90%** одраслих који су стекли какву-такву лиценцу, диплому или сертификат је прошло кроз неку врсту обуке у некој од шароликих ваннаставних институција. Нажалост, иако и над свим државним средњим стручним школама „виси Дамоклов мач“ и реална претња гашења оне и даље само спорадично конкуришу за поменуте програме дошколавања и устручавања одраслих који могу да упосле део запослених у тим школама и обезбеде им егзистенцију.

Београд, 24.05.2011.год.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач
генерални секретар СрпС

